

הועדה המתמדת – תת הועדה להשאלה בין ספרייתית

סיכום ישיבה- יולי 2008

נושאים על הפרק:

<p>☒ אלף 500 מודול ILL – סקירת על הנעשה עם גרסאות 16 ו 18 – גב' מירב תלרז</p> <p>☒ יתרונות השימוש ב- ISO במודול ILL גרסא 18 – מר יוסי טיסונה, מתאם אלף, המכללה למנהל. ויו"ר מאלי</p> <p>☒ דיון-התארגנות הספריות לשילוב גרסא 18</p> <p>Interlibrary Loans and Academic Research: The Differences between Users and Non Users of ILL and the Factors Affecting Satisfactory Outcomes. By Dr. Lynne Porat-Head of Document delivery Dept. at Haifa University</p> <p>☒ שימוש בתוכנת עמדת לקוח לצורך שליחת חבילות דרך שיגור</p> <p>☒ אריאל גרסא 4.1.1 דיווח ודיון על שליחת קבצים בין הספריות כיום- גב' מירב תלרז- רמ"ד להספקת פרסומים והב"ס בספרייה למדעי החיים ולרפואה באוניברסיטת תל אביב ומתאמת רשת ספריות בתי החולים.</p> <p>☒ דיווח מהנעשה בנושא עדכון ה-U.S. בספריות בתי החולים- גב' מירב תלרז.</p> <p>☒ דיון פתוח- לצורך העלאת נושאים נוספים</p>
--

השתתפו בישיבת תת הועדה להשאלה בין ספרייתית ספרני מדורי הספקת פרסומים והשאלה בין ספרייתית בספריות האוניברסיטאיות.

אלף 500 מודול ILL – סקירת הנעשה עם גרסאות 16 ו- 18 - גב' מירב תלרז

המצב כיום: בגרסא 16 של מודול ILL עובדות הספריות הבאות: ספריית אוני' בר-אילן, אוני' ת"א-הספרייה המרכזית, הספרייה למדעי החיים ולרפואה, הספרייה למדעים מדויקים והנדסה- וספריות הטכניון. אוני' חיפה עובדת עם גרסא 18 של מודול ILL ללא ISO.

שילוב תוכנת ISO- ILL בספריות, ייעל לאין שיעור את עבודת הספקת הפרסומים בספריות ואת השירות למשתמשים.

כבר בגרסא 16 התוכנה מאפשרת הכנסת פרטי מזמינים, פרטי הזמנות, שליחת ההזמנות לספקים, מעקב אחר קבלת ההזמנות –תזכורות, הפקת חשבוניות, דוחות ועוד. כל הפעולות האלה מיעלות ומקצרות תהליכי עבודה בצורה ניכרת, מאפשרות מעקב אחר ההזמנות ומשפרות את השירות למשתמשים.

בגרסא 16 קיימים מספר באגים שמשבשים את איכות העבודה: חוסר שדות חובה גורם לטעויות אנוש שיכלו להימנע, כך שחלק ממידע חשוב חסר ולא מאפשר ביצוע סטטיסטיקה נרחבת, מספר הזמנה מתחלף בעת שליחת הזמנה לספריות שונות, אי יכולת לחשב מחיר הזמנה בהוספה מאוחרת של מספרי עמודים של מאמר- נראה שחלק ניכר מהבאגים תוקנו בגרסא 18.

תת הוועדה להשאלה בין ספרייתית הקימה ועדה לצורך הגשת הצעות לפיתוח גרסאות ILL באלף 500, בוועדה חברים נציגים של מדורי השאלה בין ספרייתית בספריות האוניברסיטאיות. הוועדה הגישה המלצות שהתקבלו ברובן בגרסה 18, מלבד בקשות פיתוח בנושא הכספים – ניהול כספי, מעקב כספי, הפקדות, תזכורות לתשלום וכו'. המיוחד בגרסה 18: הוספת ISO-ILL – מאפשר אינטראקציה בין ספרייתית וכניסה לקטלוגים של ספריות אחרות בארץ ובעולם, העובדות עם גרסה זו.

אפשרות העבודה ב-ISO קיימת אך ורק כאשר רוב הספריות תעבודנה בגרסה זו. לכן השימוש באפשרויות הרבות של עבודה עם ISO תלויה לחלוטין בשיתוף פעולה ובהדדיות בין הספריות, אחרת אין אפשרות להפעיל אופציה זו בשום ספרייה-כדי לעבוד ב-ISO חובה על הספריות לעבוד בסטנדרטים ובקודים זהים.

יתרונות בשימוש ב- ISO במודול ILL גרסא 18-מר יוסי טיסונה – מתאם אלף במכללה למנהל ויו"ר מאל"י

ספריות המכללה למנהל שלבו את גרסת ISO- ILL בעבודת הספקת פרסומים בין הספריות בתוך הקמפוס . מר יוסי טיסונה סיפר על ההתנסות הטובה בעבודה מעשית עם ISO .

-International Standard Organization-ISO-ILL

סטנדרט בינלאומי לפרוטוקול תקשורת בהשאלה בין ספרייתית, מעביר מסרים בין מכונות. הפרוטוקול פותח בשנות ה-90 בארה"ב ובקנדה. היום הפרוטוקול המקובל מכיל למעלה מעשרים ושניים מסרים שעוברים בהשאלה בין ספרייתית-לדוגמא: הזמנת ספר, שליחת ספר, קבלת ספר. לפרוטוקול ישי ועדה ו-Guidelines של הפרוטוקול. אם יש דרישות נוספות לאלה הקיימות בסטנדרט ניתן להצטרף לוועדה לצורך שינוי הסטנדרט לפי הצרכים ולפי מה שנקבע תוך שיתוף פעולה הדדי בין הספריות. קיים יתרון גדול וחשיבות עצומה בעבודה מתואמת לפי סטנדרטים זהים- מקצר את זמן העבודה, מאפשר תקשורת בין ספריות העובדות ב- ISO , שיתוף בקטלוגים, העתקה אוטומטית של פרטי הזמנה מהקטלוגים ישירות להזמנה במערכת ILL, שליחת הזמנות וקליטתם במערכת ומאפשר קשר בין לאומי. חשוב שמידענים/ספרנים יעבדו בסטנדרטים זהים עם הקולגות שלהם בספריות בארץ ובעולם. הגרסה של אלף 18 נפוצה בספריות שונות בעולם ומאפשרת לעבוד גם איתן לפי עקרונות ההדדיות.

הקודים הם מסרים המראים על סטאטוס הפורמט. לדוגמא: מצב הזמנת ספר – אם נשלח.

גרסא 18 - המאפיין העיקרי של גרסא זו הוא העבודה ב-ISO-ILL.

כדי להפיק תועלת מרבית מגרסה זו חשוב לעבור לעבוד ב-ISO, תוך עקרון ההדדיות, תאום ושיתוף פעולה בין-ספרייתית.

-SETUP

מאפשר למתאמי אלף להתאים את התוכנה לצרכי הספרייה שלהם. זו עבודה חד-פעמית חשובה מאוד. חשוב לרדת לפרטי פרטים ולחשוב על כל הצרכים הדרושים לספרייה ולהשאלה הבין-ספרייתית. מחייב עבודה טכנית – הכנת תשתית התואמת את צרכי הספרייה.

הדגמת הזמנת פריט בשימוש ב-ISO:

דרך ISO יש אפשרות להתחבר לקטלוגים שונים כמו גם ל-ULS, ULI וקטלוגים בינלאומיים.

אם מחפשים ב-ULS/ULI מקבלים את רשימת המצאי של הפריט בספריות בארץ או בחו"ל העובדות עם ISO-ILL. ניתן לבצע הזמנה ישירה מספריות, לפי העדפה של הספרן או של המערכת באופן אוטומטי- זאת לאחר הכנסה

מראש של רשימת ספריות למערכת, לפי סדר עדיפות הנקבע על ידי הספרייה השולחת את ההזמנות. ניתן לראות את הסטאטוס של הפריט – אם הספר בהשאלה או לא, ניתן להזמין את הספר ב-ISO. המערכת מזהה את סוג הפריט ומעלה באופן אוטומטי טופס לספר, השונה מטופס הזמנת מאמר. ההזמנה מתחברת מקטלוג החיפוש ישירות לספרייה שבה נמצא הפריט. בעת הזמנת פריט קיים בספרייה מספרייה אחרת- המערכת מתריעה על קיום הפריט בספרייה. בטופס ההזמנה מוכנסים אוטומטית פרטים ביבליוגרפים מהקטלוג. בהזמנה המודפסת מופיעים הפרטים הביבליוגרפים כולל מס' ה-ISBN. הבקשה ממוינת לפי: השאלה / צילום / ספר / כתב עת. ניתן לראות את פרטי ההזמנה הגמורה בטרם שולחים אותה לספרייה אחרת. המערכת נותנת את רשימת הספריות בהם קיים הפריט. יש אפשרות לבחור ספרייה באופן ידני או אוטומטי, במקרה שהוכנסו למערכת הספריות וסדר עדיפות השליחה אליהן. הפרוטוקול מאפשר להגביל את מס' הימים לבקשת הפריט ולשלוח אוטומטית הודעה לביטול ההזמנה לספרייה המספקת אם הזמן עבר וההזמנה לא בוצעה.

שליחת ההזמנות בעבודה עם ISO-ILL מתבצעת דרך המערכת ולא דרך דואר אלקטרוני רגיל.

ספריות שעובדות עם מערכת ISO לא מתקשרות ביניהן דרך email אלא בתקשורת בין ספרייתית דרך ISO ה-locate לא תלוי ב-ISO כך שיש אפשרות לשלוח בקשה לספרייה שלא עובדת עם מערכת ISO. **מספר הזמנה** - הבאג של מספר הזמנה מתחלף בשליחת הזמנה מספרייה לספרייה תוקן בגרסא 18. מספר ההזמנה נשמר בשליחת הזמנות לספריות שונות, כאשר מתקבלות תשובות שליליות מספריות קודמות.

בגרסא 18 קיים מעקב צמוד לאחר ההזמנות לדוגמא:

לאחר שליחת ההזמנות לספריות/ספקים מועברות תגובות/הודעות הספקים/ספריות דרך המערכת על שליחת הפריטים המוזמנים לספריות המזמינות.

שליחת הודעה למזמין במקרה של ספר שהספר התקבל ומחכה לו במדור להספקת מאמרים והשאלה בין ספרייתית.

מספר הזמנה יוצאת- אפשר לראות במערכת של הספרייה המזמינה את מספר ההזמנה של ספרייה השולחת את ההזמנה, וכן את מספר ההזמנה שניתן להזמנה בספרייה המספקת, .

כאשר המאמר מתקבל מספרייה אחרת ונשלח למזמין הבקשה נסגרת, במקרה של השאלת ספר הבקשה נסגרת כאשר הספר מוחזר לספרייה המספקת. הדבר נכון גם להזמנות יוצאות.

חישוב אוטומטי של תשלום -במקרה של הזמנת מאמר מכתב עת או פרק מספר: ניתן למלא פרטי עמודים גם לאחר קבלת המאמר או הפרק, סכום לתשלום –מחושב אוטומטית על ידי המערכת לפי מס' העמודים..

המערכת מתריעה על שליחת צילום פרק במקום ספר, כאשר הבקשה המקורית הייתה להשאלת ספר. באופן אוטומטי משתנה הסכום לתשלום ממחיר השאלה למחיר מאמר או פרק מספר. המערכת מזהה את ההבדל בתשלום ובפורמט בין השאלת ספר והספקת מאמר/פרק מספר.

שיתוף הפעולה חיוני כדי שהמערכות בספריות השונות יעבדו ביחד ויוכלו לשלוח חומר והודעות דרך המערכת, תוך שימוש בקודים משותפים.

המערכת בנויה משני ממשקים: הזמנות נכנסות; הזמנות יוצאות.

סמלים/קודים זהים של שמות הספריות לצורך עבודה עם ISO-ILL

בעבודה עם ISO-ILL חובה על כל הספריות להשתמש בסמלי ספרייה זהים אותם יש לגבש מראש להתאים למבנה סמלי ספרייה המקובל בארגון ISO בחו"ל ולהוסיפם למערכת ILL. הסמלים הזהים מאפשרים למערכת ILL לזהות את המוסדות העובדים ומתקשרים דרך ISO. כדי לאפשר לספריות בארץ להתקשר עם ספריות העובדות עם ISO-ILL בחו"ל יש צורך להעביר את הסמלים לאישור לארגון ISO בחו"ל. לכן חשוב שיהיה גוף ברמה הארצית שיחליט על קודים משותפים בין הספריות שיעבדו ב-ISO ויעבירו ל-ISO-ORGANISATION – שרושם, מאשר ומגדיר קודים בינלאומיים. אפשר לבקש מהספרייה הלאומית לשמש בתור הגוף הארצי שיחליט על הקודים של הספריות ביחד עם תת הועדה להשאלה בין ספרייתית לצורך העברתם לארגון ISO הבין לאומי.

חשוב שהספריות יחליטו על קודים מוסכמים ביניהן וחשוב גם שהמכללות ובתי-החולים יעודכנו ויישמו את אותם קודים שנקבעים ע"י הספרייה הלאומית. כך גם הם יוכלו להשתלב במערכת.

לפני הכנסת ספרייה חדשה למערכת, יש לבדוק אם סמל הספרייה מותאם לכללים הבין לאומיים של ארגון ISO. אם סמל הספרייה הקיים אינו תואם לכללי סמלי ספרייה המקובלים על ארגון ISO יש להודיע על כך ליו"ר תת הועדה להשאלה בין ספרייתית שאמורה לטפל בקבלת קוד מתאים.

כאשר שני מוסדות מחליטים על שיתוף פעולה דרך ISO חשוב שהם יוכלו לזהות זה את זה בתקשורת. לכן יש לשים את הדגש על החשיבות הרבה של סטנדרטים זהים ועבודה לפי סמלים זהים בין ספריות.

בינתיים הוחלט בישיבה כי הועדה לאלף 500 בעזרתו של מר יוסי טיסונה יו"ר מאלי, תגבש קודים מותאמים לכללי ארגון ISO הבין לאומי לעבודה בספריות בישראל.

דין-התארגנות הספריות לשילוב גרסא 18

לשילוב גרסא 18 – ISO יש צורך לקבוע כללים/נהלים הכוללים מנגנון בדיקות לצורך הטמעה כגון:

- הסכמה על סדרת בדיקות ורישום הסדרה שנבחרה
- טפסי בדיקות הכוללים את סוג האינפורמציה ששרת ILL צריך כדי שהפרטים יהיו זהים. יש לפתוח לצורך כך SYMBOL PORTS
- חובה ליצור סמלי(SYMBOL) ספריות זהים בעלי מבנה תואם לסטנדרים בינלאומיים, לעבודה משותפת. יש להתקשר לארגון ISO הבין לאומי ולרשום את הסמלים שנבחרו
- תיאום בין ספריות המעוניינות לבדוק את התוכנה – כדי לעבוד ב ISO יש לעבוד מוסד מול מוסד. כאשר ספריות רוצות לעבוד זו מול זו יש צורך לפתוח ב FIRE WALL פורטים תואמים

תת הועדה להשאלה בין ספרייתית יחד עם מתאמי אלף, אמורה לטפל בהסדרת כללי העבודה.

מר יוסי טיסונה הבטיח את עזרתו בכל הדרוש לשילוב גרסא 18 בספריות.

כדי לעבוד עם פרוטוקול ISO-ILL יש לשנות את התפיסה את הגישה ואת צורת העבודה הישנה למרות הקושי, ולהיפתח לשינויים התורמים רבות לעבודת הספקת הפרסומים ומשפרים לאין שיעור את השירות למשתמשים השינוי יאפשר את הניצול המרבי של מערכת ה-ISO. עקרון ההדדיות מביא לתפוקה מרבית של המערכת ומי שיוכל ליהנות ממנה באופן מרבי הוא משתמש הקצה שזקוק לחומר ומהר.

תקציר- נכתב על ידי לין פורת

האקלים המחקרי היום מאופיין בעיקר על ידי חיפוש מידע באינטרנט. חוקרים נוטים להיעזר באפשרות החיפוש החופשי באינטרנט בשלבים הראשוניים של המחקר בעיקר בשל פשטות החיפוש ובשל האפשרות לקבל תוצאות מהירות, לעומת השימוש במאגרים ספרייתיים ובמקורות מודפסים. עם זאת, הכמות הענקית של המידע הנגיש באינטרנט ובמאגרים ספרייתיים חושפת את החוקרים ליותר ויותר ציטוטים ותקצירים, אך לא בהכרח למסמכים עצמם. למרות הכמות ההולכת וגדלה של פרסומים הנגישים באופן חופשי דרך האינטרנט, יש עדיין דרישה מתמדת בספריות האקדמיות להשאלה בין-ספרייתית של פריטי מידע, עקב הגידול המתמיד במספר הפרסומים המדעים היוצאים לאור במהדורות מודפסות ואלקטרוניות, ובשל העובדה שלא ניתן למצוא אותם בספרייה אחת.

מטרת המחקר הנוכחי הייתה לבדוק אם יש הבדלים בין חוקרים המשתמשים בהשאלה בין-ספרייתית ובין אלה שאינם משתמשים בשירות זה, והאם משתמשי השאלה בין-ספרייתית תופסים גורמים מסוימים כתורמים לשביעות רצונם מהפריטים שסופקו להם. שאלת המחקר הראשונה ביקשה לבדוק מהם ההבדלים בין משתמשי השאלה בין-ספרייתית ובין אלה שאינם משתמשים בשירות זה מבחינת הגורמים הבאים:

- א. תדירות השימוש בספרייה, ב. סגנון חיפוש המידע, ג. מאפייניהם הדמוגרפיים כולל גיל, מגדר ושפת אם,
- ד. הפרופיל האקדמי הכולל ותק, סטאטוס אקדמי (קביעות/קידום), רמת הפרודוקטיביות ותחום אקדמי עיקרי. שאלת המחקר השנייה ביקשה לבדוק עד כמה משפיעים גורמים מסוימים על מידת שביעות הרצון מהפריטים שסופקו להם באמצעות שירותי ההשאלה הבין-ספרייתית לפי הגורמים הבאים:
- א. עיון במקורות מידע משניים. ב. בחירת כותרים אינפורמטיביים או אינדוקטיביים (המצביעים על כוונת המחקר או על תוצאותיו), ג. התייעצות עם ספרני יעץ, ד. קבלת פרסומים בזמן.

המחקר השתמש בסקר בשאלון אינטרנטי שחובר במיוחד עבור מחקר זה, ונשלח בדואר אלקטרוני למדגם של סגל ודוקטורנטים בשני מוסדות מחקר שונים. באוניברסיטת חיפה הופצו 330 שאלונים, ובטכניון הופצו 1090 שאלונים, שהביאו לשיעור היענות של 37% באוניברסיטה ולשיעור של 18% בטכניון. שני הממצאים המשמעותיים של המחקר היו:

- א. הפרופיל של המשתמש בשירותי השאלה בין-ספרייתית הוא פרופיל של חוקר במדעי הרוח, המשתמש ברוב שירותי הספרייה בתדירות גבוהה, בעל סגנון חיפוש מידע מעמיק, בעל ותק במוסד ופרודוקטיבי יותר מהממוצע.
- ב. משתמשי השאלה בין-ספרייתית שסברו שקריאת מקורות משניים והתייעצות עם ספרני יעץ לפני ביצוע הזמנת השאלה בין-ספרייתית הם גורמים מועילים ומשפיעים על שביעות רצונם, דיווחו על כך שהפרסומים שסופקו להם

באמצעות שירותי השאלה הבין-ספרייתית עברו את ציפיותיהם מבחינת הרלוונטיות, ובסופו של דבר תרמו להם ושולבו במחקריהם.

בנוסף, המחקר גילה שישנן סיבות נוספות לאי-שימוש בהשאלה בין-ספרייתית מעבר לסיבות הידועות כגון חוסר מודעות ועלות: א. חוקרי במדעים ציינו שרוב הפרסומים הדרושים להם נמצאים באופן חופשי באינטרנט, דבר שהפך את הספריות ואת שירותי השאלה הבין-ספרייתית למיותרים בעיניהם. ב. במדעי הרוח היו חוקרים שהעדיפו לקנות ספרים בתקציבם הפרטי, ורק כאשר לא ניתן לקנות ספרים מסוימים, להזמין באמצעות שירותי השאלה בין-ספרייתית.

הממצאים של המחקר הנוכחי תורמים להבנה של פרופיל משתמשי השאלה הבין-ספרייתית לעומת אלה שאינם משתמשים בשירות זה. בנוסף, המחקר מצביע על הגורמים הנתפסים על ידי משתמשי השאלה בין-ספרייתית כמועילים בהשגת תוצאות משביעות רצון. יישום ממצאים אלה בספריות אקדמיות יכול לעזור לספרנים לזהות משתמשי השאלה בין-ספרייתית פוטנציאליים ולעודד אותם להשתמש בשירות. כמו כן, מודעות הספרנים לחשיבות השימוש בכלים ביבליוגרפיים והתייעצות בספרני יעץ לפני ביצוע ההזמנות השאלה בין-ספרייתית יכולה להביא לשימוש רב יותר בכלים אלה בשלב ההתלבטות.

למרות תחזיות פסימיות לגבי עתיד השאלה בין-ספרייתית בספריות בשל השימוש הרחב בפרסומים אלקטרוניים באקדמיה, מחקר זה מראה ששירותי השאלה בין-ספרייתית אינם עומדים להיעלם בעתיד הקרוב. אומנם בתחום המדעים קיימת ירידה בביקוש למאמרים מספריות אחרות, אבל במדעי הרוח יש עליה בדרישה לספרים אזוריים בשפות שונות שקשה להשיגם בלי ידע וניסיון מקצועי של ספרני השאלה בין-ספרייתית. עיקר חשיבותו של מחקר זה הוא בתרומתו להכרה בשירותי השאלה הבין-ספרייתית כשירות ספרייתי חיוני לחוקרים רציניים.

דיווח מהנעשה בנושא עדכון ה-ULS בספריות בתי החולים- גב' מירב תלרז.

משנת 2003 החלו ספריות בתי החולים (כרגע 22 במספר) לרכוש מאגרים דיגיטאליים באמצעות רשת ספריות בתי החולים. את ספריות בתי החולים בארץ מתאמת מירב תלרז.

המאגרים הדיגיטאליים כוללים כתבי עת, ספרים ומאגרי מידע. האוסף המודפס בספריות בתי החולים כלל בעבר עשרות עד מאות ספורות של כתבי עת במודפס, בשנים האחרונות עברו הספריות מהפך ורכשו אלפי כותרים של כתבי עת.

מרבית הכותרים החדשים שרכשו הספריות של בתי החולים לא מעודכנים ב-ULS והקטלוג המאוחד אינו משקף את האוסף האמיתי הקיים בספריות בתי החולים כיום, דבר הפוגע מאוד בהספקת הפרסומים ובעיקרון ההדדיות הבין-ספרייתית, בין הספריות האוני' לבתי החולים. חוסר עדכון המצאי של כתבי העת בבתי החולים גורם להזמנת מאמרים מחו"ל למרות שכתבי העת קיימים בספריות בארץ, והידיעה על כך הייתה חוסכת הרבה כסף ממשמש הקצה. נכון לעכשיו ספריה אחת, בעלת היקף רכש קטן יחסית, עדכנה את הכותרים בקובץ-EXCEL. לאחר העדכון התברר כי - 120 כותרים מתוך 2000 הוזמנו עד עכשיו מחו"ל בגלל חוסר עדכון בקטלוג המאוחד הארצי.

חשוב לדעת שבתי החולים רוכשים כיום באופן שותף יותר מ-3000 כתבי עת בתחום הרפואה הקלינית, הספריות האוניברסיטאיות הנזקקות לחומר בתחום מדעי החיים והרפואה – לא נהנות מהאוסף הגדול של כתבי העת והספרים הקיים בספריות בתי החולים.

עדכון הקטלוג המאוחד של כתבי העת שהינו הכלי המרכזי בעבודת מדורי הספקת הפרסומים בארץ הוא חיוני. כיון השינויים באוספי הספריות גדולים הן עקב ביטולי כתבי עת והוספת אלפי כתבי עת חדשים, בקשו מנהלי הספריות להתארגן לעדכון משותף. פעולה אפשרית כיון שרוב המאגרים זהים לכל בתי החולים. לצורך כך פרופ' אלחנן אדלר האחראי על הקטלוג המאוחד חייב היה לפתח דרך אשר תאפשר עדכון זה.

לאחר התכתבות ושיחות נשלח לפני כשלושה חודשים על ידי פרופ' אלחנן למתאמת רשת הספריות, קובץ ראשון לבדיקת אפשרות עדכון כתבי העת על ידי ספרייה אחת – ספריית בית חולים וולפסון. העדכון נמשך כ-3 חודשים. בסופו נמצאו 120 כתבי אותם יש לקטלג כי לא היו עד עתה בקטלוג המאוחד. פרופ' אלחנן אישר לסימונה ענר האחראית על קטלוג החומר בקטלוג ה מאוחד לקטלג את כתבי העת.

הקובץ מבית החולים וולפסון בתהליך הכנסה ל-U.S. במידה והעדכון יעבור בהצלחה כל שאר ספריות בתי החולים יעדכנו את האוספים שלהם בקטלוג המאוחד.

העדכון הוא לפי שיטת עדכון כתבי עת בדפוס- הכוללים קוד ספרייה , שם ספרייה ומצאי- נתונים אלה הם בעצם החשובים ביותר לעבודת הספקת הפרסומים.

בקשה להכנסת האוני' הפתוחה להעברת חומר דרך "שיגור":

ספריות אוני' שולחות חומר לאוני' הפתוחה דרך שיגור אולם האוני' הפתוחה אינה שולחת בדרך זו אלא בדואר רגיל. אין עקרון הדדיות- הספרים מגיעים מאוחר. ויש לבקש מהם להיכנס להסכם עם שיגור, למען עקרון ההדדיות. יו"ר תת הועדה תפנה למנהלת ספריית האוניברסיטה הפתוחה בבקשה להצטרף לשליחת חבילות ספרים דרך חברת שיגור.

שימוש בתוכנת עמדת לקוח לצורך שליחת חבילות דרך שיגור

ניתן לקצר את תהליך הכנת המשלוחים באמצעות תוכנה אותה ניתן לקבל בחברת שיגור השימוש בה טוב במיוחד לספריות בעלות משלוחים רבים של ספרים.

צילום דפי תוכן של ספרים ותזות

ספרים לא מעטים הקיימים בספריות, במיוחד בספריות למדעי הטבע הם מאוד יקרים, בשימוש נרחב ולא תמיד ניתנים להשאלה. כמו כן הזמן לקבלם גדול יותר.

לכן יש ספריות המבקשות להזמין את תוכן העניינים של ספרים, מתוכם בוחרים המשתמשים את הפרקים הרלבנטיים. פרקים אלה מוזמנים ומתקבלים במהירות דרך האינטרנט.

יש ספריות שאינן גובות תשלום עבור הספקת דפי תוכן של ספרים ותזות כגון ספריית מדעי החיים ורפואה באוניברסיטת תל אביב ולעומתם יש ספריות שאינן מוכנות לוותר על תשלום שליחת דפי התוכן.

הוחלט כי כל הספריות ישלחו העתקי דפי תוכן של תזות ללא תשלום.

העתקי דפי תוכן של ספרים שיוזמנו מספריות למדעי החברה והרוח יעלו מחיר זהה למחיר המשולם עבור הספקת העתקי המאמרים.

ספריות מדעי הטבע ומדעים מדויקים ימשיכו לשלוח לפי הזמנה ביניהם דפי תוכן ללא תשלום.

כמו כן לפי עקרון ההדדיות ספריות שלא תגבנה תשלום עבור דפי תוכן – לא יגבה מהם תשלום עבור שירות זה.

עלות ספרים שהולכים לאיבוד

עלות ספרים שהולכים לאיבוד: מחיר ספר בתוספת עבודה

אריאל גרסא 4.1.1 דיווח ודין על שליחת קבצים בין הספריות כיום – גב' מירב תלרז

חשיבות הספקת פרסומים מהירה יעילה ומבוססת על עקרון ההדדיות הוא לב ליבה של העבודה במדורינו. אי לכך בתחילת שנות ה- תשעים הוחלט על ידי תת הועדה להשאלה בין ספרייתית לבדוק תוכנה להספקת פרסומים בשם אריאל- שפותחה על ידי ארגון ספריות מיוחדות בארה"ב RLG-Research Libraries Group.

כיום תוכנת אריאל נרכשה על ידי חברת Infotrieve

תוכנת אריאל מאפשרת שליחה וקבלה של קבצי מאמרים סרוקים ישירות ממחשב למחשב בו היא מותקנת, דרך כתובת IP או בדואר אלקטרוני, שמירתם ושליחתם לדואר האלקטרוני של המשתמשים. הנפח של הקבצים המגיעים ישירות למחשב דרך כתובת IP או דרך דואר אלקטרוני אינו נחשב. נפחם של קבצים המועברים דרך אריאל לדואר אלקטרוני של המשתמש, קטן ביותר- פי 24 קטן יותר משליחת קבצים דרך אקרוט למשל- חוסך מקום בשרתי הדואר האלקטרוני. הקבצים הנשלחים הם בעלי איכות גבוהה ביותר.

תוכנת אריאל גרסא 1 נבדקה על ידי הספרייה למדעי החיים ולרפואה באוניברסיטת תל אביב וספריית ויקס במכון ויצמן- ונמצאה מתאימה ביותר לעבודת הספקת הפרסומים- מאז ועד היום פותחה גרסאות רבות- כולם נבדקו על ידינו .

למעשה שילוב תוכנת אריאל גרם למהפך בעבודת הספקת הפרסומים בספריות. המאמרים הגיעו ליעדם תוך מספר שעות – הזמנות מחו"ל מתקבלות באותו יום- כיוון שאלפי ספריות בעולם שלבו תוכנה זו בעבודת הספקת הפרסומים- ביניהם ה NLM, CISTI 'BLL ועוד .

כל הגרסאות של אריאל נרכשו באופן מרוכז על ידי כל הספריות האוניברסיטאיות וספריות בתי החולים הקשורים לפקולטה לרפואה באוניברסיטת תל אביב במחיר מוזל(עקרון הגודל), באמצעות יו"ר תת הועדה ומתאמת רשת ספריות בתי החולים-מירב תלרז.

הגרסא הקיימת כיום ונרכשה על ידי האוניברסיטאות ובתי החולים היא גרסא 4.1.1 –שולבו בה הרבה הצעות של הספרייה למדעי החיים ולרפואה שהייתה Beta Testers של התוכנה בישראל.

לדוגמא: אפשרות שליחת קבצי מאמרים לכל המשתמשים –בגרסא קודמת היו משתמשים שקבלו damaged files. ניתן להעביר קבצים בין הספריות מעיתונות אלקטרונית לאריאל והעברתם דרך IP ליעדם- פותר בעיית שליחת קבצים בעלי נפח גדול. נפתרת בעיית שליחת קבצים דרך דואר אלקטרוני ב- POP –שיטה זו מאפשרת העברת וירוסים לכן נחסמה על ידי הרבה מוסדות ולא הייתה אפשרות להעביר מאמרים בדואר אלקטרוני לספריות שעבדו בצורה זו- כגון בתי החולים. בגרסא החדשה אפשר לעבוד גם דרך IMAPE –שיטת העברת דואר המקובלת ביותר- מונעת העברת וירוסים.

מצב שליחת קבצי מאמרים פרקים מספרים בין הספריות:

כיום אין שמירה על עקרון ההדדיות בשירות בין הספריות במיוחד בכל הקשור לאיכות המאמרים הנשלחים לספריות. יש ספריות שרכשו מכשיר המשלב מכונת צילום וסריקה –כאשר איכות המקסימאלית של סריקה היא כ- 200 dpi - המאמרים מגיעים לרוב בדואר אלקטרוני רגיל, בפורמט PDF באיכות ירודה - נפחם גדול –לכן לא תמיד מגיעים

ליעדם כי נפח תיבת הדואר ונפח הקובץ העובר בדואר אלקטרוני בספריות רבות מוגבל והגדלת נפח התיבה עולה כספים רבים.

בעיות אלה היו נפתרות אם החומר היה נשלח באריאל ממחשב למחשב ואז אין חשיבות לנפח הקבצים שנשלחים דרכו.

באוניברסיטת תל אביב הקימו שרת WEB מיוחד הפותר את בעיית הקבצים הגדולים הנשלחים למשתמשים. כמו כן בספרייה למדעי החיים ולרפואה ובספרייה למדעים מדויקים באוניברסיטת תל אביב משתמשים בסורק מיוחד: Minolta 7000 Face book- המאפשר סריקה ישירה מכרכים של כתבי עת וספרים ללא צורך בצילומם מראש(הסריקה מבוצעת מעל הספר הפתוח כלפי מעלה)- פותר את בעיית הקצוות השחורים והבלתי קריאים של דפים, שנוצרים בסריקה רגילה של כרכים הכרוכים באופן הדוק מדי ומשפר את איכות הסריקה בצורה ניכרת.

לאור המצב לעיל- ספריות המשקיעות בטכנולוגיה ובכוח אדם, לצורך שליחת קבצים במהירות ביעילות באיכות גבוהה וכמובן שרוצות לקבל את אותו שירות איכותי שהן נותנות, נשארות ללא פרטנרים רבים לשליחת הזמנותיהם לצורך קבלת קבצי מאמרים עבור המשתמשים שלהם. הדבר כנראה גם גורם לעומס עבודה בספריות המשקיעות בשירות ומקבלות את רובה ההזמנות ויוצר דיספרופורציה בהשקעה במשאבים.

חברי תת הועדה להשאלה בין ספרייתית שמטרתם לדאוג למציאת דרכים יעילות ביותר להספקת פרסומים בין הספריות- נתנו את הדעת לנושא מציאת פתרון למתן שירות להספקת פרסומים מהיר, איכותי ויעיל בין הספריות וכפועל יוצא לכל המשתמשים בכל הספריות ולשמירה על עקרון ההדדיות ומבקשים את תמיכת מנהלי הספריות לשיפור המצב .

שירות הספקת פרסומים יעיל ומהיר מאפשר שיתוף במאגרים הקיימים בספריות בארץ ומאפשר שימוש בתקציבי הספריות לרכישת כתבי עת וספרים שאינם קיימים בספריות בארץ ובכך מאפשר הגדלת האוסף לשימוש המשתמשים.